

631.35

Կ-63

ԻՆԶՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԿԱՆԻՔԼ
ԳՅՈՒՂ ԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԶԱՐԴՎԵԼՆ
ՅԵՎ ՎԱՂԱԺԱՄ ՄԱՇՎԵԼՆ

04 AUG 2010

22.05.2013

63/35 պ.
4-63

Հ. Ս. Խ. Հ. ՀՈՂԺՈԿՈՄՍԱՏ

№ 63 (163) ԴՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 63 (163)

Ս. Գ. ԿՈԼՈՍՈՎ, ՅԵՎ. Ն. Ա. ԵՑՇԼԻՄԱՆ

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԻ Ե ԿԱՆԽԵԼ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԶԱՐԴՎԵԼՆ
ՅԵՎ. ՎԱՂԱԺԱՄ ՄԱՇՎԵԼՆ

1008
3433 4

ՊԵՏԻՍ - ՍԽԷ - ՇՇՐԱ 1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

Ս.Ռ.Ա.ՋԱԲՍՆ

Գյուղատնտեսության վերակառուցումը մանր, բաժան-բաժան անհատականից խոշոր սոցիալիստականի՝ անխուսափելիորեն առաջ է բերում գյուղատնտեսական բարդ մեքենաների ու գործիքների գործածությունը: Հասկանալի չե ուրեմն, վոր մեքենայացման նոր յենթարկված գյուղատնտեսության մեջ նույնպես, ինչպես արդյունաբերության, «վերակառուցման շրջանում տեխնիկան ե վճռում ամեն ինչ» (Ստալին): Այդ պատճառով՝ տրակտորի և տրակտորային գույքի ուսումնասիրությունը սոսաճնակարգ տեղ ե գրավում: Մեքենային ցույց տրված անփութ ռ. անշնորք վերաբերմունքը ժամանակից առաջ մաշում ե այն, վորով պետք ե լինում թանգ նորոգում կատարել և փարգված մասերը փոխել նորերով: Հաճախ մեքենան բոլորովին անպետքանում ե և գործածությունից հանվում: Կոլխոզների և ՄՏ Կայանների չաճը պահանջում ե զգուշ և աջալուրջ վերաբերմունք գյուղատնտեսական մեքենայի նկատմամբ՝ ինչպես աշխատանքի պրոցեսում, այնպես ել նրա պահպանություն ժամանակ:

Սովխոզների և ՄՏ Կայանների տեխնիկական վորակյալ պերսոնալը կոլտնտեսական լայն մասսաներին պետք ե ծանոթացնել մեքենաներին և նրանց գործածություն:

Կարծում ենք, վոր այս գրքույկը հնարավորություն կտա կոլխոզնիկին ու սովխոզնիկ բանվորներին գիտենալու, թե աշխատանքի ժամանակ ինչպես պետք ե վարվել գյուղատնտեսական մեքենայի հետ և ինչպես պետք ե կանխել մեքենայի ժամանակից առաջ ջարդվելն ու մաշվելը:

Մեքենաների վրա աշխատող յուրաքանչյուր վոր պետք ե հիշել, վոր միայն կանոնավոր ու խելացի վերաբերմունք ցույց տալով մեքենային՝ կարող ե վերջինս (մեքենան) լավ աշխատել և աշխատանքի անհրաժեշտ արտադրական արդյունք տալ:

Ս. ԿՈՒՈՍՈՎ

Մ. ԵՅՇԼԻՄԱՆ

ԳՈՒԹԱՆՆԵՐ

Նախ քան գութանը գործի դնելը, պետք է լավ ծանոթանալ այս գործիքի կազմութեան, կառավարող բոլոր լծակներին և խնամելու գործին՝ աշխատեցնելու ժամանակ:

Գութանն աշխատանքի դնելուց առաջ պետք է ստուգել, թե գութանի մասերը ճիշտ են դասավորված, փորձել լծակների գործելը, փորձել ավտոմատի աշխատելը, մասերը անդին ամրացված լինելը, ամրացնել ստուտակների գլխիկները, դնել շալիխոնները (մետաղյա ձողեր) և լավ յուղել գութանը:

Շատերը գութանը համարում են հասարակ գործիք և այդ պատճառով նրա խնամքին և յուղելուն քիչ ուշադրություն են դարձնում: Այսպիսի վերաբերմունքը վրանգամայն սխալ է:

Աշխատանքի ժամանակ գութանի բանուկ մասերը խիստ ծանր պայմաններում են գտնվում, վորովհետև գութանը պետք է հաղթահարի հողի ուժեղ դիմադրությունը. յերբեմն այդ դիմադրությունն անակնկալ արդեւքների (հարված, ցնցում) պատճառով այնքան է մեծանում, վոր գութանի բանուկ մասերն ավելի յեն ծանրաբեռնվում:

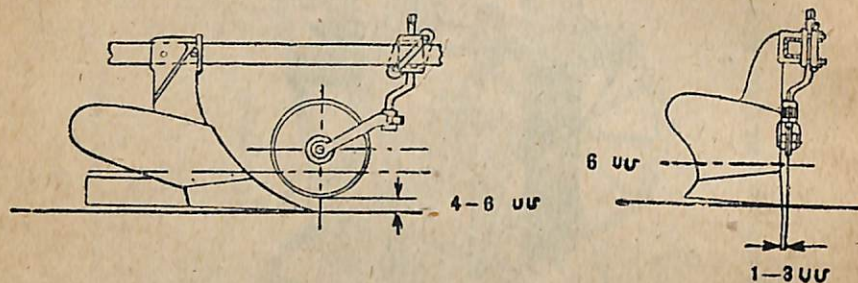
Առանձին ուշադրություն պետք է դարձնել տրակտորային գութանի անիվները յուղելու վրա: Այդ անիվներն ունեն յուղակայներ, վորոնք լինում են յերկու տեսակ՝ «Ձերկ» և «Ալեմայտ»: Սրանից գործիքի միջոցով թանձր ձեթ են լցնում յուղակայների մեջ: Բացի այդ՝ մի քանի տեսակի գութանների անիվներին հարմարեցված է լինում պտուտակավոր փոս կապարիչ, վորի մեջ ձեթն են լցնում և, պտտելով պտուտակը՝ խցանի մեջ յուղ են լցնում (նկ. 2):

Յուրաքանչյուր վոք պետք է գիտենա, վոր փոշին ու կեղտն ընկնելով յուղակայի մեջ՝ կեղտոտում են յուղանյութը, վորի պատճառով անիվների անդամները (խցանը) արագ են աշխատում և ժամանակից առաջ մաշում ոտնիները: Այդ բանից խուսափելու համար պետք է յուղակայը մաքրել, իսկ կախարիչներն որական միջանի անգամ (3 անգամից վոչ պակաս) աշխատանքի ժամանակ թափալ տալ (գլորել) և հետեւել, վոր յուղանյութը դուրս ծորի անիվի կունդի (թուփի) հակառակ կողմից: Այսպիսով հնարավոր է լինում ամբողջ կունդի յուղվելը և, բացի գրանից, դուրս է դալիս կեղտոտված յուղը: Գութանների միջանի տեսակները հասարակ բաց կունդեր ունեն: Այդպիսի ողերը պահանջում են ծածկի ավելի մեծ անցքեր և այդ անցքերը՝ յուղով լցնել: Հաճախ կարող է պատահել, վոր ողերի մեջ անցկացվելիք պտուտակները կորչեն և բացվածքները հողով լցվեն: Գործիքին ցույց տրված այսպիսի անհոգ վերաբերմունքն անթույլատրելի յէ: Յեթե տնտեսութեանը պահեստի պտուտակներ չունի, տպա այդ պտուտակները կորչելու դեպքում ամբողջ անցքը պետք է ծածկել փայտե խցաններով:

կյան թեքությամբ, այնպես վոր դանակի ծայրը խոփի ըթից առաջ և բարձր կանգնած պիտի լինի 25 մմ :

Հողհանիչն այնքան խորը պետք է դրված լինի, վոր կտրել բույսերի արմատները : Հողհանիչը յեթե խորը դրված չլինի, այդ դեպքում նրան փաթաթվող կոշտ արմատները հնարավորութիւնն չեն տա խրվել հողի մեջ (նկ. 3 և 4) :

Դիսկի կտրիչն այնպես պետք է դրված լինի, վոր նրա կենտրոնը խոփի ծայրի (քթի) դեմը լինի : Կտրիչի յեղանը պետք է ամրացված լինի հողի յերեսից բավականին բարձր, վորպէսզի չծածկվի անպետք խոտերով : Մաքուր ակոսներ ստացվելու համար անհրաժեշտ է, վոր գիսկային կտրիչը գութանի կորպուսից 1—3 սմ. ավելի ընդգրկել, վորքան փափուկ լինի հողը, դիսկային կտրիչի ընդգրկումն այնքան ավելի կլինի (նկ. 5 և 6) :

Նկ. 5. Դիսկային կտրիչի կենտրոնը պետք է լինի վառփի դեմը (կողքից դիտված) :

Նկ. 6. Նույնն (առաջից դիտված) :

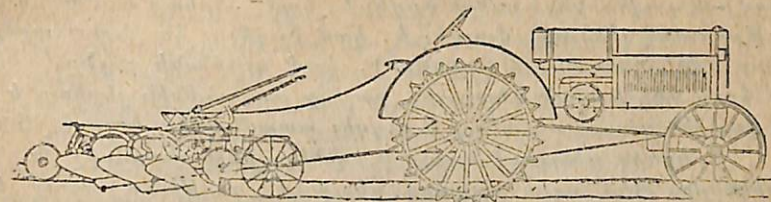
Գութանը տրակտորին անսխալ շղթայելն ամենակարևորն է : Գութանը հաճախ լավ չի աշխատում սխալ շղթայված լինելու պատճառով : Ճիշտ շղթայված լինելը գործնականում հասկացվում է գութանը բանեցնելիս :

Գութանը տրակտորին շղթայելիս պետք է ուշադրութիւն դարձնել շղթայման կետերի բարձրութիւնների փոխհարաբերութեանը, այն է՝ շղթայել գութանը տրակտորի ողակին՝ առանց բարձրացնելու կամ դեռնելն սղմելու գութանի բները (կորպուսները) :

Գութանը տրակտորին ճիշտ կերպով շղթայելը ցույց է տրված նկար 7-ում : Սխալ շղթայելու պատճառով գործիքը վատ կաշխատի և բանեցնելու ժամանակ կծանրաբեռնվեն գործիքի գանաղան մասերը, վորի հետեանքը կլինի գործիքի արագ մաշումը և հաճախակի այս կամ այն մասը կհարգվի :

Գութանը տրակտորին անսխալ շղթայելով՝ գութանի բանուկ մասերը կաշխատեն կանոնավոր պայմաններում. այն է՝ չըջանալը աշխատանքի ժամանակ հորիզոնական դիրքում է լինում, գութանն ունենում է սովորական ծանրաբեռնվածութիւնն և՛ նրա յուրաքանչյուր կորպուսըն առանձին՝ միատեսակ լարնութիւն և խորութիւն ակոսներ է տալիս՝ մյուսներին հավասար : Միաժամանակ բարձրացնող մեխանիզմը հեշտ է աշխատում, իսկ այս հանգամանքը կհնչտացնի աշխատանքը

տրակտորիստի, վորը դառնալու և իջնելու տեղերում պետք է արագ կերպով կորպուսը խրի և բարձրացնի հողից : Բացի դրանից, սխալ շղթայելու դեպքում ճնշումն անխլի վրա միատեսակ չի լինում, վորով գութանի աշխատանքը լինում է անբավարար և հետեանքը լինում է այն, վոր անխլի պտուտակներն արագ մաշվում են և հաճախ մաշվում է նաև սոնին :

Նկ. 7. Գութանը տրակտորին շղթայելու սխեման :

Հիմա անցնենք գութանը բանեցնելու պակասավոր կողմերին, վոր գործնականում հաճախ են պատահում :

Գութանը դժվարութեամբ է խրվում հողի մեջ : Այս հաճախ առանձնում է նրանից, վոր խոփերը գութացած են լինում (բթացած) կամ չափից ավելի գործածված յերբմէն և պատճառը կարող է լինել գութանը տրակտորին բավականին բարձրից կցված լինելը : Առաջին դեպքում պետք է սրել խոփերը, իսկ շատ գործածած լինելու դեպքում՝ փոխարինել նորերով, իսկ յերկրորդ դեպքում պետք է փոխել կցման գիրքը ցածրացնելով հարակցման ողակը՝ պետք յեղած չափով : Գութանը հողի մեջ դժվար խրվելու պատճառներից մեկն էլ կարող է լինել դիսկային դանակների սխալ դրվածքը, վորով բները գութն են ձրգվում ակոսից :

Գութանը տրակտորի յետևից ծուռ է գնում : Կակուղ, խոնավ հող լինելու դեպքում գութանի դաշտային տախտակները սեղմվում են ակոսի պատի մեջ, վորով գութանի հենման կետը խախտվում՝ հակվում է մի կողմի վրա և գութանը ծուռ է գնում : Այս յերևույթը հեշտ է վերացնել՝ դնելով մի տախտակ մետաղյա ներքնող (машба) կամ ինչպիսիք նման այլ բան գութանի կանգնակի (ստոյկա—գութանի թուր) և դաշտային տախտակի արանքում յեղած առաջին բուրի (յերկաթի պտուտակավոր ձող) տակ, դաշտային տախտակը փոխում է իր ուղղութիւնը և թեև սեղմում է ակոսի պատին, սակայն ստիպում է, վոր գութանն ուղիղ դնա : Գութանի ծուռ դնալը կարող է առաջանալ գութանը տրակտորին սխալ կցելուց, վոր հեշտութեամբ կարելի յէ վերացնել, ողակելով վերն առածներից :

Գութանը քաղվում է հողում : Պատճառը կարող է լինել այն, վոր զանալը տրակտորին շատ ցածրից է կցված լինելում, կամ յետևի առիվին ցելս և կպած լինում : Առաջին պատճառը կարելի յէ վերացնել փոխելով կցման բարձրութիւնը, իսկ յերկրորդ պատճառը՝ քերիչ դնելով, վորով աշխատելու ժամանակ ցելը անխլից կսրվի :

Անհամաչափ ակոսներ ստացվում են տրակտորը վատ կառավարելուց, վորի հետեանքը լինում է այն, վոր առջևի կորպուսն ընդգր-

կում ե ակոսը մեկ լայն, մեկ՝ նեղ: Այս առաջանում ե յերբեմն այն բանից, վոր գութանի շրջանակը փոքր ինչ ծոված ե լինում, կամ բունը (կորպուսը—չուռ յեկած, վորով նրանք (կորպուսը ե շրջանակը) ծուռ դիրք են ստանում: աշտպիսի դեպքերում պետք ե ուղղել ե հավասարել շրջանակն ու բունը:

Գութանի ավտոմատն անկանոն ե գործում: Ավտոմատի անկանոն աշխատելը կարող ե առաջացած լինել նրանից, վոր դաշտային անիվի (սակկովյան գութաններ) սոնին ծովել ե, կամ՝ յերկար ժամանակ գործածության մեջ լինելով՝ մաշվել ե, կամ ծովել են ինքնաբարձրիչի շնիկները (сабачка самоподъемника), կամ գութանի բունը, (խոփերը) հողի մեջ խրված գեպքում, քաշելը բավականին յերկար ե տեփում: Առաջին դեպքում՝ պետք ե ուղղել ատամնավոր ձողը (зубчатая рейка), յերկրորդ դեպքում՝ պետք ե դնել ինքնաբարձրիչ ե ուղղել շնիկները, վերջապես յերրորդ դեպքում՝ գութանը հողում խըրվելու համար բավական կլինի կարճ ընդհատումը:

Նկ. 8 Տրակտորային վար:

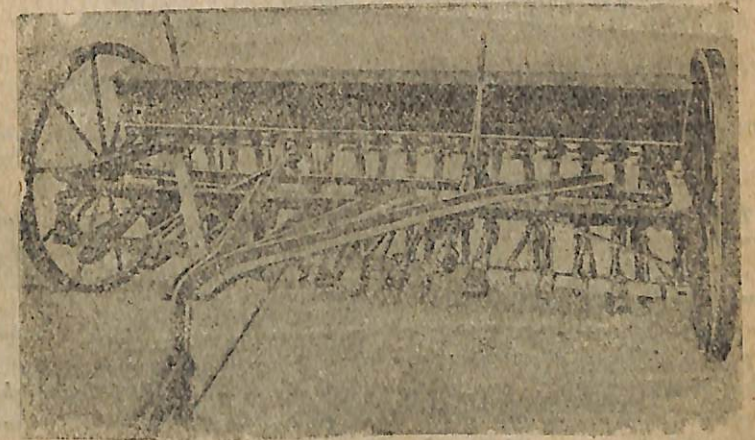
Գութանի պահպանումը: Հենց վոր դաշտային աշխատանքները վերջանան, պետք ե մաքրել գութանի վրայի կեղտը, ե գութանը նավթով սրբել ու յուղել: Առանձին ուղադրություն պետք ե դարձնել գութանի բանուկ մասերի վրա, այն ե գլորվող մասերին (отвали) ե խոփերին: Այդ մասերը պետք ե լավ յուղել ճարպով կամ թանձր ձեթով, վոր գործածվում ե գութանի անիվները յուղելու համար. հակառակ դեպքում՝ խոնավությունը կարող ե փչացնել խոփի ե գլորվող մասերի վողորկությունը:

Զմեռ ժամանակ, գութանը պահպանելիս, պետք ե թուլացնել բոլոր պտուտակները. հակառակ դեպքում պտուտակները կձգվեն, կլայնանան ե աշխատանքի ժամանակ բանի պետք չեն գալ:

Կան դանադան կառուցվածքի շարքացաններ, վորոնք հարմարեցված են հացահատիկի ե այլ կուլտուրաների ցանքի համար, ինչպես նաև հանքային պարարտացման համար ե այլն: Այստեղ կխոսենք հացահատիկ ցանող շարքացանի մասին, վոր մեկնում ամենից շատ տարածված ե: Զինովյիսկ քաղաքում Պետրովսկու անվան «Կարմիր ստող» խորհրդային գործարաններում պատրաստում են 19 շարքանոց խոփիկավոր ե 24 շարքանոց դիսկավոր շարքացաններ: Առաջինը (19 շարք) ձիաքարչ ե, ուստի յեթե գործածվի տրակտորի հետ, պետք ե տրակտորին կցել, միաժամանակ մի քանի աշտպիսի շարքացաններ (2, 3 ե 5)՝ նայած տրակտորի ուժին: Այս տիպի շարքացանը, վոր հարմարեցված ե ձիով քաշելու համար, տրակտորի հետ գործածելիս ունենում ե ել ավելի արագություն, վոր անպայման բացասաբար ե ազդում շարքացանի դիմացկանության տեվողականության վրա, ուստի՝ աշտպիսի շարքացաններն աշխատեցնելիս, խնամելիս ե պահպանելիս պահանջվում ե ուժեղ հսկողություն:

Շարքացանի խնամքը ե աշխատանքի նախապատրաստությունը: Ինչպես ամեն տեսակի մեքենա, աշտպես ել շարքացանը՝ աշխատանքն սկսելիս, պետք ե մանրամասն դնել, մեխանիզմի նկատմամ թերությունները վերացնել ե լավ յուղել պատվող մասերը:

Շարքացանը սարքի զցելիս՝ առանձին ուղադրություն պետք ե վարձնել ցանող ապարատին, վորը պետք ե ստուգել ե վորոշել, թե ինչ տեսակի սերմ ցանելու համար ե հատկացված՝ համաձայն գործարանի կողմից յուրաքանչյուր շարքացանին կցված ուղեցույց-դրբույկի:

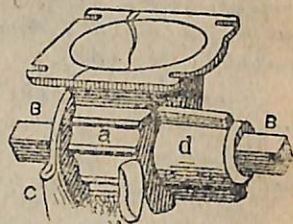
Նկ. 9. 19 շարքանոց խոփիկավոր շարքացանի ընդհանուր տեսքը:

Շարքացանը դնելիս, մեծ ուղադրություն պետք ե դարձնել բարձրացնող մեխանիզմի դրության վրա: Շարքացանը կանոնավոր աշխատեցնելիս մեխանիզմը հեշտությամբ ե ճկունությամբ պետք ե բարձրացնել ե իջնցնել խոփիկները:

24 Շարքանոց շարքացանի ավտոմատին, այն է՝ խոփիկները բարձրացնող և իջեցնող մասերին պետք է լավ ծանոթանալ շարքացանն աշխատելու ժամանակ միայն: Ավտոմատը բանի գլխի վրա համար կա առանձին լծակ, վոր հարմարեցված է շրջանակի վրա՝ սերմաբերիչի առաջ: Յեթե այս լծակը յետ ու առաջ շարժենք, այդպիսով իրենք իրենց կիջնեն կամ կբարձրանան խոփիկները: Լծակի վրա կա հենարան, վորի տեղափոխումով կարող է առաջանալ խոփիկներին հինգ զանազան դրուժյուն: Ընկալիչի խորություն: Հենարանն առաջ տանելով հատվածի փոխադրիչ աստմի վրա, կարելի չէ ոգտվել այս լծակից, խոփիկները ձեռքով բարձրացնելու կամ իջեցնելու համար, այնպես, ինչպես 19 շարքանոց շարքացանների լծակից ենք ոգտվում:

24 շարքանոց զիսկավոր շարքացանների շրջանակի* հենարանի տակ գրված է չարենդել (յերկաթյա շրջանաձև ձող), վոր ամրոջ շրջանաձևին տալիս է անհրաժեշտ զեմացիություն (կոշտություն): Նոր շարքացանը գործի գլխից առաջ պետք է պրկել (ամրացնել, ծ. խարը.) չարենդելը, պրկելով պոռուտակների դուրսները, հակառակ դեպքում քիչ պրկված չարենդելը պատճառ կգառնա, վոր շրջանակը ցածրանա և արկղը ծուլի:

Կարևոր է նաև սառագել ս'րմ անցկացնող խողովակները ցանող ապարատին հարակցելու: Յեթե լավ ամրացրված չէ հարակցումը, այդ դեպքում պետք է հանել խողովակը և թեթև հարվածի միջոցով սեղմել սերմատար խողովակի ձազարը, հակառակ դեպքում սերմատար խողովակը թույլ միացված լինելու պատճառով աշխատանքի ժամանակ կարող է գուրս ընկնել և սերմն իզուր կորցնել:

Նկ. 10 Գիւղագների ցանող գործիքը.

Աշխատանքի սկզբում քսանուշորս շարքանոց շարքացանների զիսկավոր խոփիկները պետք է կարգի բերել և սառագել մտքրիչներին կանոնավոր դրված լինելը: Յեթե պարզվի, վոր բոլոր մաքրիչները կանոնավոր տեղավորված են (մաքրիչները պետք է կպած լինեն դիսկերին՝ այնպես, վոր վերջիններս կարողանան աղատ դառնալ), բայց դիսկերը չափազանց արագ են դառնում, վոր հնարավոր չի լինում ձեռքով թուլացնել, այդ դեպքում անհրաժեշտ է կանոնավորել դիսկային առանցքակալները (ПОДШИПНИКИ):

Դաշտ դուրս գալուց առաջ պետք է յուղել անիվների և դիսկերի տռնները, գլանների առանցքակալները և յուղով լցնել այն բոլոր բացվածքները (отверстие), վոր անհրաժեշտ է յուղել: Մեքենան պետք է կանոնավոր յուղել, չթողնելով, վոր յուղանյութը հոսի՝ մոնավանդ ցանող գործիքի վրա: Յեթե ինչ-ինչ պատճառով, յուղը թափվել է ցանող գործիքի մեջ, այդ դեպքում չոր շորով պետք է սրբել գործիքը: Հակառակ դեպքում՝ հատիկները կկպչեն ճախարակին և կխանդավորվեն զանելու պրոցեսը:

Յերբեք չպետք է յուղել անիվի աստմները: Անիվի աստմները չոր և մաքուր պետք է պահել՝ այն պատճառով, վոր փոշին կպչելով անիվի աստմներին, նպաստում է շուտ մաշվելուն:

* Գուլթանի և շարքացանի շրջանակները քառակուսի ձև ունեն:

Մ. Թ.:

Յուղելուց հետո, շատ ոգտակար կլինի շարքացանի ամրոջ մեխանիզմի անիվները պտտեցնել, վորով հավասարաչափ կյուլվեն բոլոր բանուկ մասերը:

Բանեցնելիս նույնպես կարելի է ավելացնել յուղը, վորովհետև ճիշտ ժամանակին յուղելուց և կախված շարքացանի դյուրաշարժությունը և աշխատանքի հարատևությունը:

Կանոնավոր կերպով պետք է յուղել հետևյալ մասերը: Թանձր յուղով (տավոտ)՝ բնթացող անիվների քարշիչները և ավտոմատների տափակ ներքնողները (шайба)՝ յուղել՝ աշխատանքի չորս ժամը մեկ անգամ:

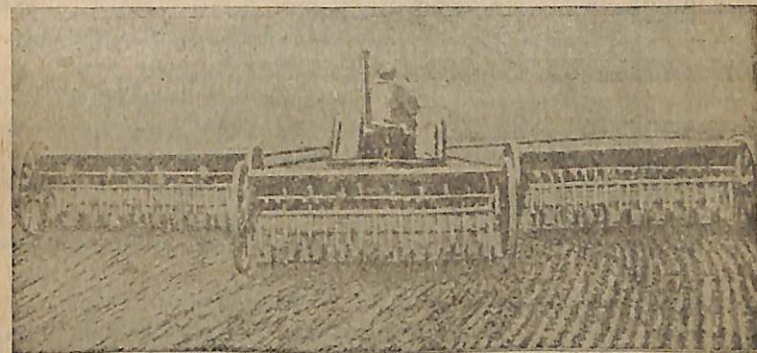
Ձրալի ձեքով՝ Սերմաբերիչի անկյունավոր կողքերի վրայի ցանող պլանիկի քարշիչները, աստմնավոր անիվի ձողիկները, սեպերը, տափակ ողը և քառակուսի ձևի անջատող գլանիկը, նույնպես և դիսկային խոփիկները՝ յուղել՝ աշխատանքի ութը ժամ մեկ անգամ:

Սոփիկները բարձրացնող լծակի սեղմող մասը (защелка) և ավտոմատի շարժուն ձողիկի գլխիկը՝ յուղել՝ աշխատանքի չորս ժամը մեկ անգամ:

Մնացած մասերը յուղել պետք չէ զամ դեպքում՝ որակյան մեկ անգամից վոչ ավելի:

Աշխատանքը դաշտում: Նայած շարքացանի տիպին և տրակտորի ուժին՝ շարքացանը տրակտորին հարակցելու դանդաղ միջոցներ են կիրառվում:

Ամենից ավելի տարածված է շարքացանների դույզ հարակցումը, որինակ՝ «Փորձոն» և «Ինտերնացիոնալ» տրակտորներին կարելի չէ հարակցել 19 շարքանի յերեք շարքացան (Նկ. 11), իսկ նույն տեսակի ավելի ուժեղ տրակտորներին՝ 4 կամ 5 շարքացան*):

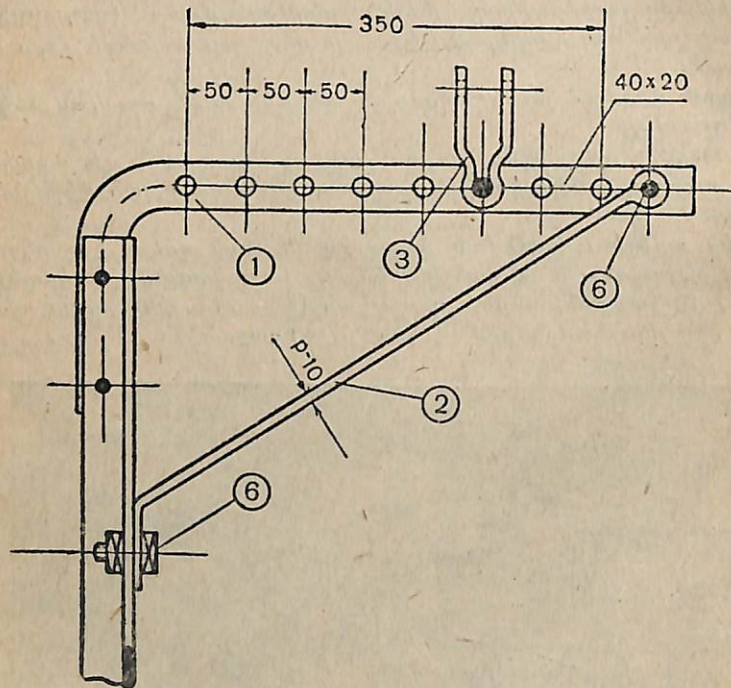

Նկ. 11. 19 շարքանոց յերեք շարքացանների հարակցումը (միացումը):

Ներկայումս շատ կազմակերպություններ տրակտորը շարքացանին կցելու մի շարք ձևեր են մշակել:

*) 1930 թվին Պետրոպոլսկու անվան գործարանի բաց թողած 19 շարքանի շարքացանների կառուցվածքը փոխվեց և բավականին ծանրացավ, 1930 թ. աշնան փորձերը ցույց են տալիս, վոր շարքացանների քարշիչան ընդդիմադրությունը 170 կգ-ից աճել է մինչև 250 կգ-ի: Այդ պատճառով, որինակ, «Ինտերնացիոնալ» տրակտորին հարակցում 19 շարքանի միայն 2 շարքացան:

Շարքացանը տրակտորին կցելիս՝ բացի շարքացանների քանակից, պետք է ուշադրություն դարձնել շղթայման կետերի բարձրություն վրա: Կան շատ տրակտորներ, վորոնց շղթայման կետը շատ ցածր է լինում՝ քան շարքացանի շղթայման կետը, նման դեպքում պետք է հետևել, վոր աշխատած ժամանակ շարքացանը ցած թեքված կամ շատ բարձրացած չլինի: Շարքացանը սխալ դիրքի մեջ յեղած դեպքում յետևի և առջևի մի շարք խոփիկներում խցկված հատիկները դանադան խորություն կընկնեն: Կցման անհամապատասխան լինելը հեշտությամբ կարելի է յե վերացնել, յեթե շարքացանի կարճ լծափայտի ծայրին ուղղաձիգ դիրքով ամրացնենք ցածրացնող գործիքը (վերին ծայրին անցքեր ունեցող՝ կորացրած բարակ, նեղ տախտակ), վորի միջոցով կատարվում է կցումը (նկ. 12): Շարքացանը կամ շարքացանները տրակտորին ճիշտ կցված լինելու դեպքում սերմարկղի վերին թևերը, կափարիչը բացվելիս պետք է լինեն հորիզոնական:

Նկ. 12. 19 շարքանի շարքացանը կցելու համար ցածրացնող գործիք:

Շարքացաններն աշխատանքի վայրը փոխադրելիս թույլով կամ չըղթայով իրար են կասում՝ մեկը մյուսի յետևից, վորովհետև 3-5 շարքացան կողք-կողքի փոխադրելն անհարմար է: Շարքացանները պետք է հարակցել ուղղակի շրջանակից և վոչ թե խողովակից վորի մոտ կախված են խոփիկները: Այդպես պետք է վարվել, վորովհետև խողովակը կարող է ընկնել, վորով և կխանգարվի սերմի հավասարաչափ հոսելը և հավասարաչափ դուրս թափվելը:

Շարքացաններն աշխատանքի վայրը փոխադրելիս սերմարկղը սերմ չպետք է լցնել, վորովհետև սերմով ծանրաբեռնված լինելը մի կողմից կավելացնի մեքենայի ծանրաբեռնվածությունը և անհարթ ճանապարհով փոխադրելիս կարող է վատ անդրադառնալ սոսինների և մեքենայի մեխանիզմի վրա, մյուս կողմից՝ հացահատիկները շուտ ցնցվելուց խտանում են խցկվելով յեղի անցքերում, վորի հետևանքը լինում է անհավասարաչափ ցանքը:

Շարքացանն աշխատեցնելիս՝ չպետք է ծանրաբեռնել պահեստի ցորենի պարկերով, վորովհետև պարկերի ծանրությունը ճնշումով խողովակները կարող են ծռվել և բարձրացնող մեխանիզմն էլ անկանոն կաշխատի:

Հացահատիկով լիքը պարկերը նախորոք պետք է թողնել դաշտում, համապատասխան տեղերում, և այդ պարկերից պետք է յեղած չափով լրացնել սերմարկղի սերմը:

Կարևոր է նաև ուշադրություն դարձնել սերմատար խողովակներին, վորոնք հաճախ լցվում են կեղտով, վորով հացահատիկների դուրս թափվելը խանգարվում է: Այս պատճառով հացահատիկների անկանոն դուրս թափվելը հասկացվում է այն ժամանակ միայն, յերբ հատիկը դուրս չի գալիս և նկատվում են հողի չցանված շերտեր: Այդպիսի չցանված շերտերը կրկին անգամ ցանելը աշխատանքի խոշոր վատնում կպահանջի:

Ցանված ակոսի ծայրում՝ դառնալիս խոփիկները պետք է բարձրացնել գետնից և, դառնալուց հետո, կրկին իջեցնել: Յեթե լծակը բարձրացնելիս զգացվի ինչ վոր արգելք, վոչ մի դեպքում ուժեղ ճնշում չպետք է դործ դնել (լծակի վրա), այլ պետք է թողնել, վոր շարքացանը մի քիչ առաջանա, ապա կրկին փորձել լծակը բարձրացնել: Լծակը բարձրացնելուն, արգելք կարող է լինել այն, վոր անջատիչի ատամնավոր անիվներն անջատման համար անհարմար դիրք են ընդունել:

Խոփիկները հողը զցելիս, լծակը չպետք է ուժեղ կերպով բաց թողնել, — կարող է ջարդվել: Յեթե շարքացանը միջնակներից (արտերի սահման) անցկացնելն անհարմար է, այդ դեպքում, շարքացանի բռնած տարածություն չափ միջնակից հեռու, պետք է բարձրացնել խոփիկները, թողնելով չցանված հողի այդ շերտը: Աշխատանքը վերջացնելուց հետո պետք է ցանել այդ շերտն առանձին (շարքացանը մեկ անգամ տանելով այդ շերտի վրա): Շարքացանն աշխատեցնելիս խոփիկները բարձրացնելուն, մաքրելուն և ցանելուն հսկելու համար առանձին բանվոր է պետք:

Դաշտ պետք է տանել պահեստի փայտե ցցիկներ՝ ջարդվածները փոխարինելու համար: Այդ ցցիկները քարի և այլ արգելքի հանդիպելու դեպքում ջարդվելով կանխում են ավելի թանգարժեք մասերի փչանալն ու ջարդվելը: Ուստի վոչ մի դեպքում չի կարելի փայտե ցցիկների փոխարեն գնել ավելի դիմացկուն նյութեր, ինչպիսին են յերկաթալարը, մեխը, չալկնալը (մետաղյա ձողիկ) և այլն: Ցանքը վերջացնելուց հետո, անմիջապես մանրադնին կերպով պետք է մաքրել շարքացանի փոչին ու կեղտը: Սերմարկղում մնացած սերմը պետք է դատարկել: Սերմարկղում մնացած սերմը հեշտությամբ կարող է ծլել, վորի հետևանքը կլինի արկղի փայտե մասերի փտումը, իսկ մետաղյա մասերն էլ կփանգոտվեն և շարքացանը կանպետքանա:

Շարքացանի այն մասերը, վորոնց ներկը թափվել է, պետք է նորից ներկել, վորովհետև ներկը պահպանում է տախտակը և յերկաթրողի և խոնավության ազդեցութիւնից: Չներկված մասերը պետք է յուղել:

Չմեռը շարքացանը պահպանելիս, պետք է ուշադրութիւն դարձնել սերմատար խողովակների վրա, առանձնապէս ուղիւն մասերի վրա: Ռեզինե սերմատարները պետք է չոր ավաղ լցնել, հակառակ դեպքում ցրտի ազդեցութիւնից կուշ կդան, կչորանան, և ալրալիքով սերմատարները կանպետքանան հետագա աշխատանքի համար:

Շարքացանը պետք է պահել չոր և ծածկ ունեցող շենքում, վորովհետև ձյունը և անձրևը կփչացնեն և կքայքայեն մեքենան:

ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Բերքահավաքի մեքենաները կարելի յե բաժանել 5 կատեգորիայի:
1. Խոտհար մեքենա (КОСИЛКИ) — խոտքաղի համար:

Հնձող մեքենա (ЖЕТКА самооброска) — հնձում է հասկը՝ առանց խուրձ կապելու: Սրանցից առաջին համար պետք է միաշխատավոր ավելի, վորպեսզի մեքենայի հարթակի (պլատֆորմա) վրայից դեն գցի հնձված հասկերը, իսկ յերկրորդը՝ հնձող ինքնանետ մեքենան ալդ աշխատանքը (դեն գցելը) կատարում է փոցխավոր ապարատի միջոցով, վորը դեն է չարտում հնձված հասկերը հավասարաչափ դեղերով: Փոցխավոր ապարատը կանոնավոր դործածելով, կարելի յե հասնել այն տատիճանին, վոր խիտ բուսած արտում ալդ ապարատն ավելի հաճախ դուրս կնետի, այն է՝ փոցխավոր ապարատը մի անգամ չըջան անելիս՝ մեկ անգամ, իսկ նոսր բուսած արտում 3 անգամ չըջան անելիս վրա չորրորդին կամ 4 անգամ չըջան անելիս՝ վրա հինգերորդին մեկ անգամ դուրս կնետի:

3. Խրճկալ մեքենաներ (СНОПОВЯЗАЛКИ), վորոնք բացի հնձող ապարատից, ունեն նաև խուրձ կապելու հարմարութիւն, վորովհետև հնձված հասկերից խուրձ է կապում:

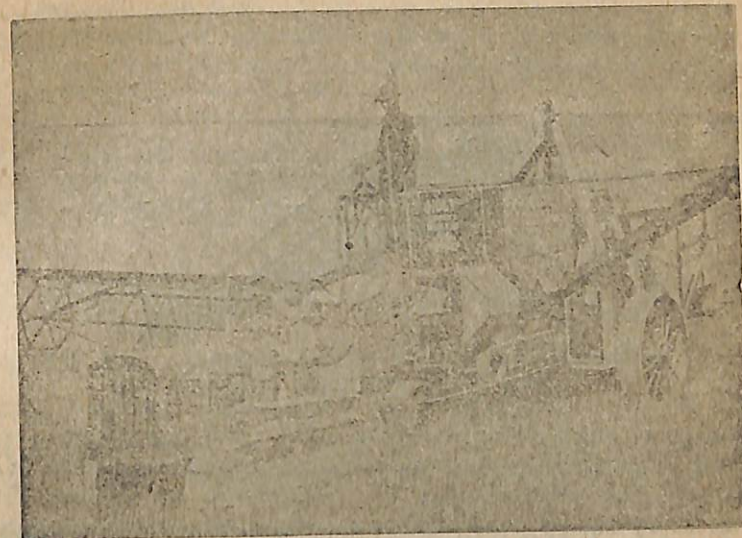
4. Վիկորուեր, վոր նույն խոտհար մեքենային է նման:

Այս մեքենան դործ է անվում գլխավորապէս բերքահավաքի (հացահատիկի) համար, վորովհետև հնձվածը դարձվում է անընդհատ պտտվող գլխի վրա: Վիկորուերն սկսում է մուտք դործել մեր գյուղատնտեսութեան մեջ և հետագայում անկասկած կըտնի կարևոր տեղ բերքահավաքի մեքենաների շարքում՝ մեր կուլտուրներում, սովխոզներում և ՄՏ կայաններում:

5. Կոմբայն, վոր հավաքելով բերքը, անմիջապէս կալում է:

Կոմբայնը արտաքուստ բաղկացած է յերկու հիմնական մասից՝ խեղերից, այն է՝ հնձող ապարատն իր պլատֆորմով ու ելեվատորով և յերկրորդ՝ Բարդ կալիչից, վոր շարժման մեջ է դրվում առանձին մոտորի միջոցով: Ալդ մոտորը հարմարեցված է կոմբայնի վրա՝ առջևի կողմում: Կալիված ու դոված հատիկները բուռնի կարևոր տեղ բերքահավաքող մաս) ընկնում են պարիկի մեջ կամ թափվում են կողքից՝ դնացող սայլի կամ ավտոմոբիլի մեջ:

Դարձանը մնում է արտում դեղ-դեղ կամ ցրված: Տարեց տարե կոմբայնն ավելի և ավելի յե տարածվում մեր խոշոր սոցիալիստական տնտեսութիւններում: ԽՍՀՄ-ի հարավային մասում և Սիբիրում կուլտուրիում են մի շարք գործարաններ, վորոնք 1 հնգամյակի վերջին, բաց պիտի թողնեն յուրաքանչյուր տարի տասնյակ հազարավոր կոմբայններ:

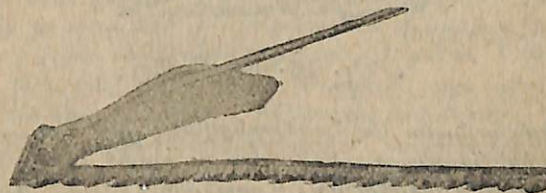

Նկ. 13. «Խոլտ» կոմբայնն աշխատելիս:

Վերևում ցույց տրված բերքահավաք մեքենաներից կանգ կառնենք այն տիպի մեքենաների վրա, վորոնք ամենից շատ են տարածված ԽՍՀՄ-ի գյուղատնտեսութեան մեջ:

ԽՈՏՀԱՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Բոլոր տեսակի բերքահավաք մեքենաներն ունեն դանակավոր ապարատ, վոր իր կառուցվածքով, ինչպես և աշխատելու ձևով, հիշեցնում է դուրս խուղելու մեքենան:

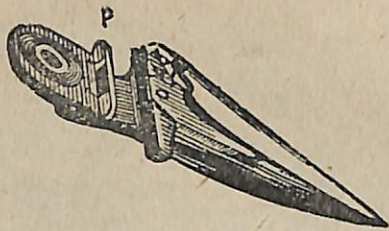
Նկ. 14. Դանակավոր ապարատ:

Դանակավոր ապարատը իր կառուցվածքով և հետևյալ մասերից՝

դանակից, մատներից, մատավոր չորսուկից (քառանկյունի տաշած դե-
րան), սեղմիչ պլաստիկաներից, չոշափող պլաստիկաներից և ծուռ-
սեպածն շարժուն — ձողավոր մեխանիզմից:

Դանակը պատրաստում են պողպատից և ունի յերկար ձողի (զոլայի)
ձև. յերկու դամերի միջոցով դանակին միացված են սուր պլաստիկ-
աներ՝ այսպես կոչված դանակային հատվածներ: Դանակավոր շերտը
շարժվում է առանձին ուղղությամբ ունեցող մատների մեջ: Այդ մաս-
ները շինված են տալիակացրած չուգունից (նկ. 15):

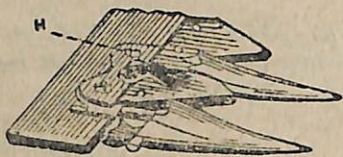

Նկ. 15. Մատը պլաստիկայի հետ:

Մատի կտրվածքներում ամրացված է սուր ատամնավոր յեղրերով
առանձին պլաստիկա, վորը յերկրորդական դեր է խաղում աշխատան-
առումով:)

Քի ժամանակ (կտրիչի անշարժ մասը նկ. 15-ում նշանակված է «p»

Դանակավոր շերտն այնքան բարակ է, վոր աշխատանքի ժամանակ
հեշտությամբ կարող է ձգվել և դառնալ մատներից՝ դանակի բերանի
առանձին բացվածք առաջացնելով: Այդ բացվածքը խանգարում է
կտրիչ ապարատի աշխատանքը. հասկը կամ խոտը չեն կտրվում, ներս
են քշվում և տրորվում են մատների և հատվածների արանքում: Վոր-
պեսդի խուսափենք դրանից, մատավոր չորսուկի վրա 30-ական սմ.
հեռավորության ամրացված են հատուկ սեղմիչներ (նկ. 16):

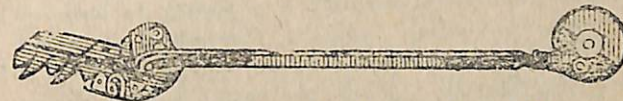
Նկ. 16. Սեղմիչներ:

Սեղմիչներն այնպես են հարմարեցված, վոր հնարավորություն են
տալիս դանակին՝ ազատ շարժվել յետ ու առաջ, բայց առանց թույլ
տալու, վոր դանակը բարձրանա: Վորպեսդի դանակը յետ չծալվի, չոր-
սուկն ամրացված են չփման պլաստիկաներ, վորոնք ուղղություն են
ապիս շեղբին և տրորվելուց պաշտպանում են այն:

Դանակը շարժման մեջ է դրվում ծուռ-սեպածն շարժուն-ձողավոր
մեխանիզմի անիվների միջոցով: Այդ մեխանիզմը բաղկանում է ծուռ-
սեպածն մատնավոր դիսկից և շարժուն ձողիկից (նկ. 17):

Նոր խոռհար մեքենայի բոլոր մասերը, միացնելուց առաջ՝ պետք է
մաքրել նրանց վրայի կոշտացած ներկն ու կեղտը և լվանալ նավթով:
Մեքենայի բոլոր մասերը պետք է դասավորել հարթ, մաքուր, դետի-
վրա, ծածկի տակ, այն կարգով, ինչ կարգով այդ մասերը դետեյվե-
լու — ամրացվելու յեն մեքենայի վրա: Մասերի հավաքումը յերբեք
չպետք է կատարել բացողչա վայրում, մանավանդ խոտի վրա, վորով-
հետև աղբյուրի տեղում հեշտությամբ կարող է կորչել այս կամ այն
մասը: Մեքենայի մասերը դասավորելիս և տեղավորելիս պետք է առաջ-
նորդվել դործարանից ուղարկված հրահանգով:

Չպետք է շատ ուժեղ պրկել պտուտակները գլխիկները, վորպեսդի
տամնավոր շեղբը չփշանա. բայց և չի յեկ կարելի թույլ թողնել, վոր-
ովհետև այդ դեպքում աշխատանքի ժամանակ ուտուտակի գլխիկները
հեշտությամբ կքանդվեն և կկորչեն:

Նկ. 17. Ծուռ-սեպածն շարժուն-ձողավոր մեխանիզմ:

Չպետք է յերբեք մեքենայի այս կամ այն մասը սղոցել, մանավանդ
կարճացնել, կամ կորացնել: Յեթե չի համարվում վորև է մասը, նշա-
նակում է՝ մեքենայի մասերը սխալ են դասավորված: Մեքենայի մասե-
րը ձիշտ դասավորված և տեղավորված կլինեն, յեթե տրված լինեն ի-
րենց տեղում՝ առանց յետ ու առաջ քշվելու:

Յերբ մեքենայի մասերը հավաքված և հաքված են իրենց տեղերը,
պետք է վորձել դանակի, լծակների և վորտների (педаль) աշխատանքը:
Ծռած մատերը պետք է ուղղել անմիջապես. նոր մեքենայի մատերը
քիչ անգամ են ծուլում, բայց այն մեքենաներում, վորոնք բավական
ժամանակ դործածության մեջ են յեղել կամ մի քանի անգամ նորոգման
յենթարկվել, մատերը հաճախ են ծուլում:

Նախքան վորևև ուղղում կամ ունմոտ անելուն ձեռնարկելը, պետք
է ձշտիվ պարզել մեքենայի վատ աշխատելու պատճառը:

Մեքենայի պտուտիկ և շարժիկ բոլոր մասերը պետք է լավ յու-
ղել մեքենայի յուղով՝ որակյան յերկու անգամից վոչ ավելի. մեկ անգամ
աշխատանքի սկսելուց առաջ, մեկ ել՝ քաշին:

Սմենից ավելի և հաճախ պետք է յուղել շարժուն ձողիկի (шатун)
գլխիկը, վորովհետև վերջինս շատ արագ է պտտվում՝ մեկ դեպի աջ և
մեկ դեպի ձախ և պտուտի յուրաքանչյուր փոփոխումից ստանում է
ուժեղ հարված, վորի հետևանքով ցայտելով դուրս է թափվում քրա-
ված յուղանյութը, իսկ յեթե քիչ է յուղված, այդ դեպքում մետաղը
տաքանում է: Առանցքակալները, ընթացող անիվները, ատամնավոր
փոխադրիչ անիվի գլանիկները յուղելուն բավականաչափ ուղադրու-
թյուն պետք է դարձնել: Առանձին ուղադրությամբ պետք է յուղել ա-
ռանցքակալները, վորոնց վրա հենված է (նստած) ծուռ-սեպածն մե-
խանիզմը:

Յուղվելու յենթակա բոլոր անցքերը յերկաթալարով պետք է մաք-
րել, վորպեսդի յուղն ազատ ծորա նրանց միջով: Ժամանակ առ ժամա-
նակ պետք է մաքրել յուղակալներում յեղած փոշին ու կեղտը: Յուղվե-

լիք բացվածքները (լիճերը) պետք է ծածկված լինի կախարիչներով: Յեթե կորել են կախարիչները և ուրիշն ել չի ճարվում, այդ դեպքում բացվածքները պետք է խցկել փայտե խցաններով: Հակառակ դեպքում բացվածքների մեջ փոշի և ավազ կլցվի, վորով կմաշվեն մեքենայի մասերը:

Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում ատամնավոր անիվի ատամները յուրեւ, վորովհետեւ փոշին ու ավազը հեշտությամբ կկպչեն ատամներին և դրանով ել ատամնավոր անիվը չուտ կմաշվի:

Նոր մեքենան գործի գցելուց առաջ պետք է փորձել այն՝ 10-15 րոպե դատարկ աշխատեցնելով: Այդ փորձի ժամանակ, յեթե չնկատվի վորեւե թերություն, ուրեմն կարելի յե գործի գցել մեքենան: Աշխատանքի ժամանակ շատ կարեւոր է ստուգել, թե պտուտակների գլխիկները և չպլիտները լավ ամրացված են, թե՞ վոչ: Բիչ չի պատահում, յերբ պտուտակի գլուխը դուրս ե պրծնում, վորի հետեւները լինում է առանձին մասերի փչացում, և յերբեմն ել ամբողջ մեքենան ե ջարդվում: Որինակի համար՝ յեթե թուլանում է մասն ամրացնող պտուտակի գլխիկը, այդ դեպքում մատը դուրս կպրծնի և նրա հետեւից հատվածը (segment) յետ կգնա, կամ մատը կջարդվի, բայց ավելի վատն ել է պատահում՝ ջարդ ու փչուր ե լինում շարժուն ձողիկը կամ դանակավոր շերտը: Ուստի պետք է որակյան յերկու անգամից վոչ պակաս բանալիով ստուգել բոլոր պտուտակների գլխիկները և թուլացածներն ամրացնել:

Բերքահավաք մեքենաների դանակները պետք է սրել աշխատանքի յուրաքանչյուր 5-7 ժամը մեկ անգամ, բայց պետք է չափավոր սրել, վորպեսզի չուտ չմաշվեն: Դանակները սրելու համար հատուկ հեսանաքար ե գործածվում:

Դանակային հատվածների սրելը պետք է կատարել շատ կանոնաւոր, աշխատելով, վոր ինչքան հնարավոր ե՝ սրելու սկզբնական անկյունն անփոփոխ մնա:

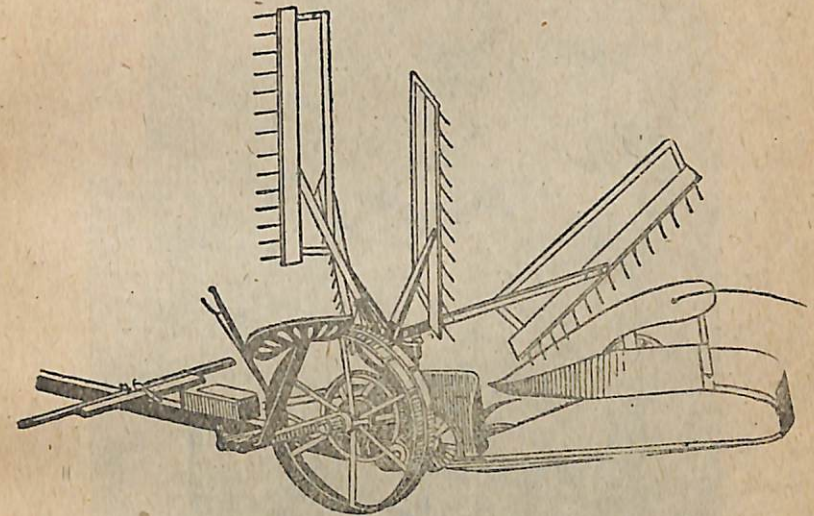
ՀՆՁՈՂ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐ (ЛОБОГРЕЙКИ)

Այս մեքենայի (лобогрейка) հնձող մասին ամրացված է հարթակ (պլատֆորմա)՝ դրված առանձին շրջանակի վրա: Այդ հարթակի վրա յե ընկնում հնձված հասկը: Վորպեսզի հասկը հարթակի վրա ուղիղ ընկնի, այն ե, գլուխները դեպի յետ, հնձիչի վերի մասում հարմարեցված է վիլակ (мотовило), վոր չորս-տախտականի մի թե ե: Վիլակը շարժման մեջ դրվում ընթացող անիվին միացված կաշվե փոկի (րեմեն) ուղուծյամբ: Վորպեսզի մեքենան կանոնավոր աշխատի, պետք է վոր վիլակը գլանիկը զուգահեռ լինի մատավոր չորսուին և բացի այդ, համապատասխան լինի հացաբույսի բարձրությանը՝ ցածր լինելու դեպքում, գլանիկը պետք է ցածրացնել, իսկ յեթե լավ են բարձրացած, գլանիկը պետք է բարձրացնել, յեթե հացաբույսը խիտ ե աճել, գլանիկը պետք է առաջ տանել, յեթե նոսր ե՝ յետ տանել:

Այս մեքենայի վրա աշխատող յուրաքանչյուր անձ պետք է լավ յուրացնի այս հասարակ կանոնները: Այս կանոնները նկատի չառնելուց հաճախ վնասվում է մեքենան և նույնիսկ վիլակը ջարդվում ե: Այս պիտեմի մեքենան*) պատկանում է հնացած մեքենաների շարքին՝ այն

պատճառով, վոր հնձված հասկը ձեռքով դեն դցելը շատ ե դժվարացնում աշխատանքը: Բացի դրանից՝ հասկերը ցրված վիճակում են թափվում և հավաքելիս բավականաչափ հատիկներ իրուր կորչում են: Սրտասահմանում այս մեքենային փոխարինում է ինքնանետ մեքենան (самоброска) նկ. 18), վորը վոչ միայն հնձում է հասկերը, այլև դեն ե չարտում հարթակի վրա դիզված խրճերը: Ինքնանետ մեքենան կարելի յե աշխատեցնել մեկ աշխատավորով, իսկ հնձող մեքենայի (лобогрей-ка) համար յերկու աշխատող ե պետք:

Շաղ (ցող) և խոնավ ժամանակ փոխադրիչը պետք է ծածկված լինի

Նկ. 18. Ինքնանետ մեքենայի ընդհանուր տեսքը:

Պոռհար և հնձող մեքենաները (վերը նկարագրված) հարմարեցված են ձիով քաշելու համար: Տրակտորի հետ գործածելիս՝ նրա (տրակտորի) քաղող ույժը լրիվ ոգտագործելու համար կարելի յե տրակտորին կցել 2-3 մեքենա և ավելի՝ նայած տրակտորի ուժին, արաի դիրքին ու խտությանը:

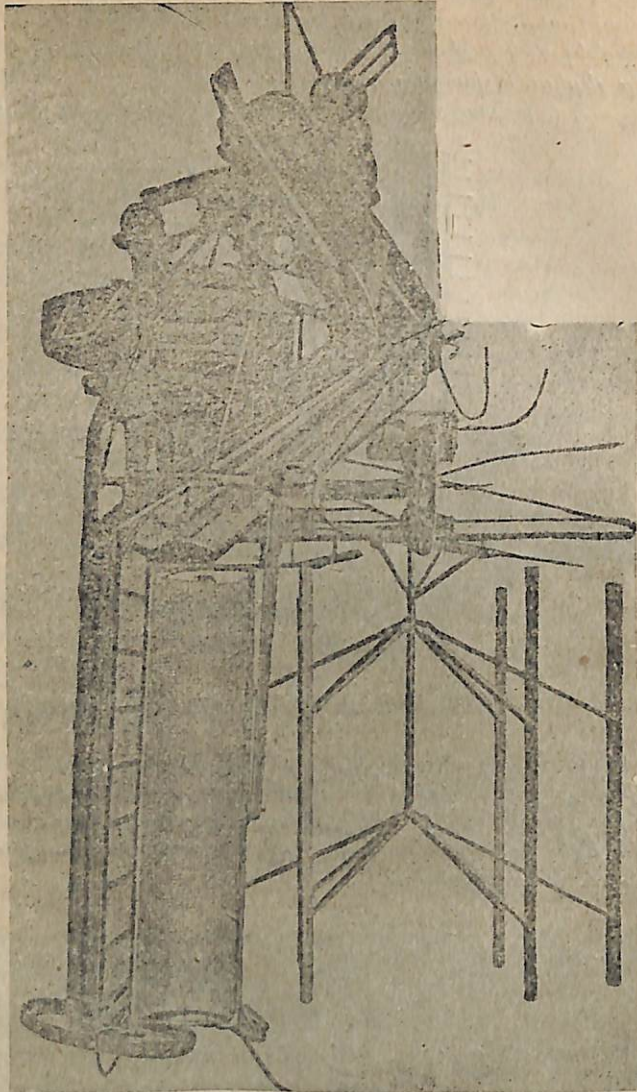

Նկ. 19. Բերքահավաք՝ հնձող մեքենաներով:

*) «Лобогрейская»-ն հայաստանում չի գործածվել և չի գործածվում (Մ. Թ.)

ԽՐՁԿԱՊ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Բերքահավաքի մեքենաների շարքում ավելի բարդը և միաժամանակ **ԽՍՀՄ-ում** ամենից չափ տարածվածը խրճկապ մեքենան է (նկ. 20) :

Նկ. 20. Լյուբերեցկ գործարանի արտադրած խրճկապ մեքենան :

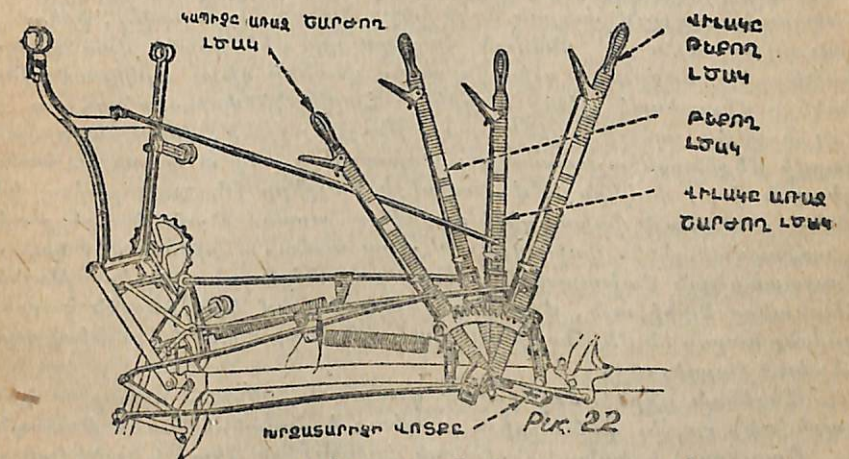
Այս մեքենան վոչ միայն հնձում է, այլև հնձվածը խրճկապիչ ապարատի ոգնուլթյամբ, հաստ թելով (шпатель) խուրձ է կապում (նկ. 21) :

Այս մեքենայի կտրիչ (հնձող) ապարատը նույնն է, ինչ վոր եր հնձող մեքենայինը :

Խրճկապ մեքենան բանեցնելիս գործ ենք ունենում յերեք լծակի հետ (նկ. 22) :

Նկ. 21. Խրճկապիչի աշխատանքը :

Նկ. 22. Խրճատարի վոտքը (педаль) :

1. Թեֆման լծակը ծառայում է հարթվելու իջեցնելու՝ այն դեպքում, յերբ արտը չափ է պահված : աղբյուս է տրվում նրա համար, վոր պեսղի մատները համարյա քսվեն դետնին : Մեքենան կանոնավոր աշ-

խառնելիս՝ հարթակը պետք է լինի հորիզոնական դիրքում ունենալով միայն ինչ թեքություն:

2. Վիլակի լծակներ: Վիլակն (МОТОВИЛО) պետք է աշխատի դժբախտ լինել, վոր նրա տախտակն կողերը բարձրից շոշափեն հացաբուլակի ցողունները՝ դեմնից բարձր ցողունի $\frac{2}{3}$ -ի չափով (նկ. 23): Յեթե հացաբուլակը տրորված է, վիլակը պետք է առաջ տանել ինչքան հնարավոր է, և իջեցնել (վիլակը)՝ դարձյալ ինչքան հնարավոր է, վոր պետքի հացաբուլակը բարձրացվի հարթակի մակերեսին: Պատկած հացաբուլակը հնձելիս պետք է դորժածել հարթակի թեքման լծակը և վիլակի լծակը՝ համաձայնեցնելով այս յերկու գործողություններն իրար հետ:

3. Կապիչապարտի դրվածքի լծակը կանոնավորվում է խուրձ կապիչն այն տեսակետից, վոր նրա միջոցով կարելի չի խուրձը կապել հասկերի մոտից, կամ ավելի ցածրից: Խրձկապիչ ապարատի դժբախտ լինելն աշխատի պետք է լինի, վոր խուրձ կապելու գործողությունը կատարվի ապարատի մեջտեղում (նկ. 22):

Ինչպես վերն ապիչը՝ հնձող մեքենաների յերկու տեսակի վրա յեղ փայտե հարթակ կա, վորի վրա ընկնում է հնձված հացաբուլակը և այստեղից դուրս է գցվում յեղանով (առաջին տեսակի մեքենան (ЛОБОРЕЙКА) և մեքենայի փոցխերով (ինքնանետ մեքենայի դեպքում): Մինչդեռ խրձկապ մեքենայի հարթակը կոշտ չըջանալից է, վոր անմիջականորեն կապված է ընթացող անիվի չըջանալի հետ: Հարթակի չըջանալին ամրացված են փայտե յերկու գլանիկներ, վորոնց վրայից փոկերի և ճաբացված են փայտե յերկու գլանիկներ, վորոնց անցում անընդհատ պտտվող բրեզենտյա խառակների ոգնությունը անց է կենում անընդհատ պտտվող բրեզենտյա փոխադրիչը (ПОЛОТНО): Փոխադրիչի արտաքին մակերեսի վրա մեկված են փայտե տախտակներ, վորոնց դրվածքը զուգահեռական է գլանիկներին:

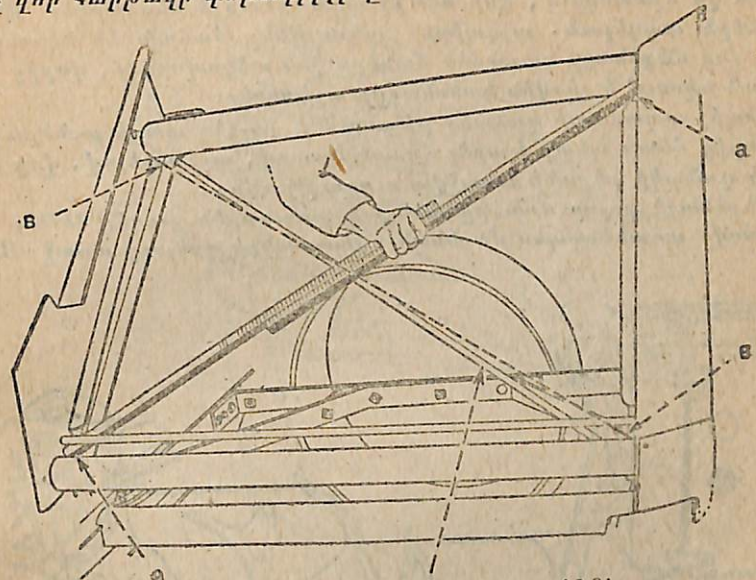
Փոխադրիչը տեղը դնելիս, պետք է ուշադրություն դարձնել այն մասին, վոր գլանիկը ցածրացված լինի, վորպեսզի փոխադրիչը չծռվի: Հակառակ դեպքում փայտե ձողիկները կարող են ջարդվել, իսկ մեքենան աշխատելիս ել՝ հնձված հացաբուլակը մեկ կողմի վրա կգլորվի: Փոխադրիչը ծռվում է գլխավորապես փոկերը սխալ պրկելուց: Բոլոր փոկերը միատեսակ պետք է պրկել: Հարթակի փոխադրիչը շատ ուժեղ պրկված չպետք է լինի, բայց թույլ ել չլինի, վորովհետև կխանդարվի մեքենայի աշխատանքը: Փոխադրիչը լավ աշխատելու համար պետք է վոր, փոկերն և փոխադրիչի ծալքերը (ФАЛД) լավ պրկված լինեն՝ համաձայն փոխադրիչի պտտվելու արագության. ծալքերը պետք է ամրացված լինեն փոխադրիչին՝ դրա համար վերջինիս մեջ կան համապատասխան ճախարակներ: Այս կանոններն անուշադիր թողնելու հետևանքը կլինի այն, վոր կարճ ժամանակում կքայքայվեն ծալքերը, վորոնք կարող են մեքենայի այս կամ այն մասը ճգմել և նույնիսկ փչացնել կամ ջարդել:

Մեքենան դորժի մեջ չեղած ժամանակ, յերբեք չպետք է ձգված (պրկված) պահել փոխադրիչը և պետք է ձգվածությունը թուլացնել:

Շաղ (ցող) և խոնավ ժամանակ փոխադրիչը պետք է ծածկված լինի թեկուղ դարձանով, վորովհետև չաղից և խոնավությունից փոխադրիչի բրեզենտը կլիսկի և կլեշանա:

Փոխադրիչը, յերբ թրջված է, չի կարելի պրկել. պետք է նախորդ չորացնել և ապա պրկել:

Հնձված հացաբուլակը հարթակի փոխադրիչի միջոցով փոխադրվում է ելեվատորի վրա, իսկ այդ տեղից ել՝ կաղիչ սեղանի վրա: Մեքենան աշխատելիս՝ կողային ելեվատորը ճանկում է հացաբուլակներն իր յերկու անընդհատ զանազան ուղղությամբ պտտվող փոխադրիչների արանքում: Կողային ելեվատորի դրվածքը կանոնավորելն ու խնամքը նույնն է, ինչ վոր հարթակի փոխադրիչին:

Նկ. 23. Ելեվատորի շարժիչ ձողիկները:

Անհրաժեշտ է նշել, վոր ելեվատորի մեջ փոխադրիչների ծռվելն առաջանում է կաղիչ փոկերի ծռվելուց, վորը ստուգվում է A-A և B-B անկյունաղծերի ճշտությամբ, ինչպես ցույց է տրված 23-րդ նկարում:

Մեքենայի ամենաբարդ մասը խրձկապ ապարատն է, մանավանդ հանդուգակալից մասը: Դրա համար ել խուրձկապիչի վրա աշխատող յուրաքանչյուր անձ պետք է միշտ հետևի խրձկապիչի աշխատանքին: Խրձկապիչը յեթե անդանոն է գործում, այդ դեպքում պետք է կանոնավորել այն (խրձկապիչը):

Կանոնավորելը պետք է կատարել մեծ զուշուլթյամբ և լիակատար ուշադրությամբ: Կանոնավորելիս յերբեք չպետք է լրվի չըջան անիվ տալ պրկիչ մեխիկին, վորով համախ դժվարանում է աշխատանքի թեքությունները վերադնելը: Պրկիչ մեխիկը պետք է ավելի չպտտել, քան մի քառորդ պտույտ՝ այս կամ այն կողմը:

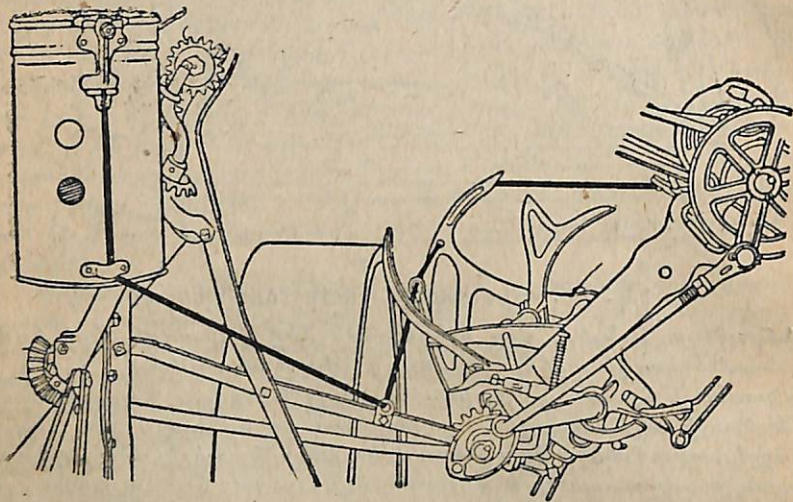
Համախ է պատահում, վոր խրձկապիչի մեխանիզմների նշանակությունը լավ չըմբռնելով և ցանկանալով ուղղել կապելու թեքությունները, սկսում են պտել հանդիպած (այս կամ այն) պտուտակի գլխիկը (ГЛАВКА) և դրանով ամբողջովին խանգարում են հանդուգակալիչը (УЗЛОВЯЗАТЕЛЬ): Աշխատանքի կանոնավորության համար անհրաժեշտ է, վոր չաղատը (հաստ թել) ճիշտ ուղղվի (նկ. 25), այն է՝ թելը շատ ձգված չպետք է լինի, բայց բոլորովին թույլ ել չպետք է լինի: Աշխատանքի ժամանակ ամուր ձգված չաղատը կարող է կտրել

ասեղի անցքի մեջի փնջիկը կամ սկավառակի (դիսկի) կտրվածքները և գորանով ել խանդարել հանգուցկապիչի կանոնավոր աշխատանքը:

Շատ կարևոր է, մանավանդ յեթե խրձկապիչը նորն է, ստուգել հանգուցակապիչի աշխատելը. նրա դրվածքի մեջ վորեւս փոփոխութիւն սկսելուց առաջ, պետք է նկատի ունենալ, վոր դործարանում փորձում են հանգուցկապիչները և ուղադրությամբ ստուգում են: Յեթե նոր, հենց նոր գործի դրված մեքենան դժվար (ծանր) է աշխատում, դա դեռ չի նշանակում, վոր անմիջապես պետք է ձեռնարկել թերութիւններն ուղղելուն. այդպիսի յերեւութներ հաճախ են նկատվում, մինչև վոր մեքենայի առանձին մասերը չեն տեղավորում, վորից հետո մեքենան սկսում է լիովին կանոնավոր աշխատել:

Կապիչ ապարատի դանակը բխանում է 1—1½ տարի բանելուց հետո, վորից հետո պետք է սրել հետանաքարով, աշխատելով, վոր պահպանվի դանակի բերանի առաջվա ուղղութիւնը:

Մեքենայի բոլոր մասերը պետք է առատորեն յուղել ձեթել կամ «տավոտով» առանձնապես մեքենան աշխատանքի դրելուց առաջ: Առան-

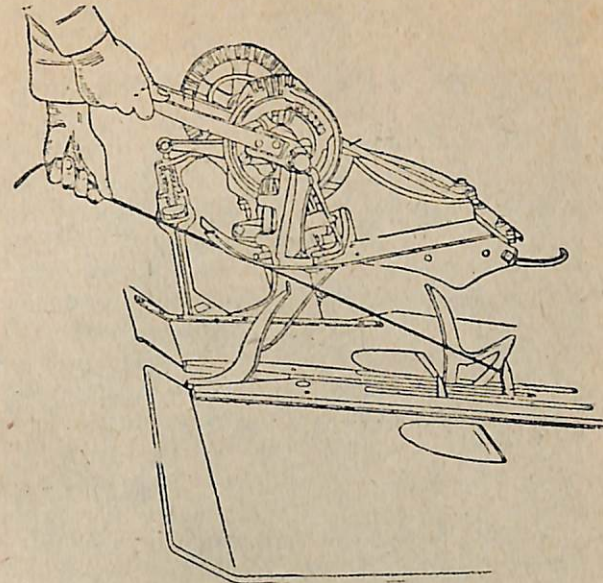

Նկ. 24. շպագատն ասեղից անց կացնելը:

ձին ուղադրությամբ պետք է յուղել դանակավոր ապարատը, ճնշիչների (կոմպրեսոր) առանցքակախները, ելեկատորի մամլիչները, ընթացող անիվների խցանները և հանգուցկապիչի բոլոր մասերը: Պետք է հետևել, վոր յուղակախները լավ մաքուր ձեթով լիքը լինեն: Ժամանակ առ ժամանակ պետք է մաքրել յուղակախների փոշին ու կեղտը յերկաթալաքով լվանալ նաւթով*):

*) Յուղելիս առանձին ուղադրութիւն պետք է դարձնել շարժուն ձողի ծայրերին, առանցքակախին, զետեղիչներին (упоковщик) և դնդանին (подбойка), նոր խորձկապիչի այս մասերը պետք է յուղել առանձնապես մեքենայի մաքուր ձեթով, կես ժամը մեկ անգամ. իսկ բավական դորձածվելուց հետո՝ յերկու ժամը մեկ անգամ: Սին մասերը, վորոնք դանակում են խրձկապ սեղանի տակին և դժվար հասնելը

Դաշտային աշխատանքները վերջանալուց անմիջապես հետո պետք է մաքրել մեքենայի վրայի փոշին ու կեղտը: Բանուկ մասերը լվանալ նաւթով և յուղել ճարպով, կամ ձեթով: Պետք է հանել դանակը մատվոր չարսուից, լավ մաքրել, յուղել ճարպով և առանձին տեղում պահել. ելեկատորների փոխադրիչները հանել, չորացնել և պահել առանձին:

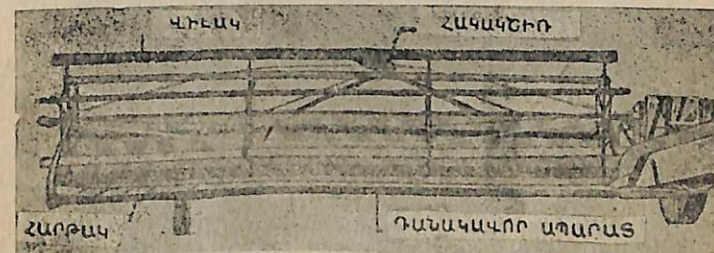

Նկ. 25. շպագատն ասեղից անց կացնելը:

Մեքենան պետք է պահել չոր, ծածկ ունեցող տեղում, վորովհետեւ թացութիւնից ու խոնավութիւնից նրա մետաղյա մասերը կժանգոտվեն, իսկ փայտե մասերն էլ կփտեն:

ՆՈՄԱՐԱՅՆՆԵՐ

Թեև կոմբայնն ամենից ավելի արտադրողականութիւն ունեցող մե-

Նկ. 26. կոմբայնի խետերը:

յին, յուղնը պետք է կառարել հսկիչ անցքի смотровый люк) միջից: Յուղելիս վաշ մի բացվածք (յուղելու համար պատրաստված) առանց յուղելու չպետք է թողնել, և պետք է յուղել որակաւ յերկու անգամից վոչ ավելի: Պետք է նայել ամբողջ մեքենան և յուղել շարժող բոլոր մասերն՝ առանց բաց թողնելու մեկն ու մեկը:

[illegible]

Հղ. 27. Կոչումի պեմպուի :

Կոմբայնն, ինչպես արդեն ասացինք, բաղկանում է հետևյալ մասերից.

Մեքենան գործի գցելուց առաջ պետք է ստուգել զարման-վորտա-
գրիչների, զարման-մատուցիչների և ելեկտրային շղթաների ձգվա-
ծությունը :

Պետք է նայել, վոր դանակը աղատ դնա—դա մատավոր չորսուի մեջ: Պետք է ստուգել, թե բավականաչափ ձգված է հարակցող խողովակը (муфта сцепления) և պետք յեղած դեպքում կարող է հասնել (խողովակը):

Ատամնավոր անիվի շղթաները ավելի յերկար և ավելի լավ կբանեն, յեթե ձգված լինեն պահանջված չափով: Յերբ աշխատանքը կատարվում է ավազոտ վայրում և քամու ժամանակ, ավելի լավ կլինի շղթաները չյուղել, դաշտում, աշխատանքի սովորական պայմաններում պետք է լավ յուղել այդ շղթաները: Յուղելը կատարվում է աշխատանքի ժամը մեկ անգամ՝ խողանակով կամ յուղամանով ամենադանդաղ աշխատանքի ժամանակ:

Դանակները պետք է գնեն և 5—6 ժամը մեկ անգամ սրել: սրելիս պետք է չխախտել սրման սկզբնական անկյունը: կտրված հատվածներն էլ անմիջապես պետք է փոխարինել նորերով:

Շարժիչի խողովակը պետք է այնպիսի դրուժյան մեջ լինի, վոր լավ շղթայվի (կցվի) և կաբիք չլինի շատ ձգել:

Ամուր հարակցելու համար ողակող մատը պետք է բարձրացնել կանոնավորող ողակի վրա և, աջ դարձնելով այդ ողակը, կրկին մացնել հաջորդ ատամի վրա:

Շարժիչ փոկերը պետք է հազցված լինեն ճիշտ դուզահեռ և պատվեն ճախարակների մեջնադում: Պետք է զգույշ լինել, վոր փոկերի վրա յուրյանյութ չթափվի: յուղը բավականաչափ կարճեցնում է փոկի աշխատանքի տևողականությունը և պատվելիս դժվարություն առաջացնում: Ինքնամուտցիչի փոխադրիչի յերեսը պետք է ձգված լինի այնքան, վոր կանխի յերեսի սայթաքուն լինելը: Նոր յերեսը (полотно) հաճախ պետք է ձգել (նրա կաշվե կապերը լայնանում են): կանոնավորումը կատարվում է յերկու պտտահանների միջոցով, վորոնք գտնվում են հորթակի յերեսի արտաքին ծայրին: Ամեն յերեկո, աշխատանքից հետո պետք է թուլացնել պտտահանների գլխիկները: Չպետք է յերեսի փոխադրիչը թողնել անձրևի կամ չափի տակ: Անձրևն ու չափը կփչացնեն ու կլիկացնեն փոխադրիչի բրեզնտե յերեսը:

Փոխադրիչի ջարդված ձողիկներն անմիջապես պետք է փոխվեն, և յեթե հնարավոր է, ամբողջովին կարվեն (ձողիկները) հատուկ ամրիչների (скрепки) միջոցով:

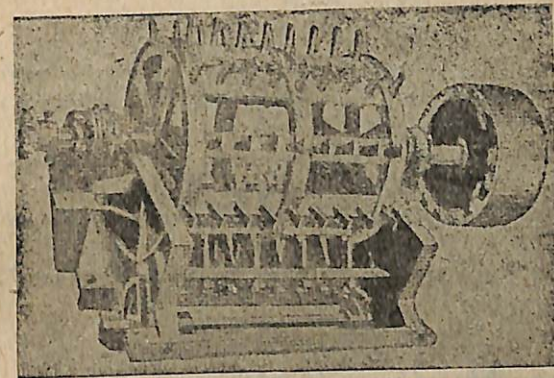
Նկ. 28. տավոտային սրակիչ (таво́тный шпри́ц):

Թմբուկը (բարարան) և սիմատախտակը (дека) (նկ. 29) աշխատանքի յուրաքանչյուր 30 ժամը մեկ անգամ պետք է աչքի անցկացնել, ողղել ատամները և ջարդվածները փոխել: Թմբուկի և սիմատախտակի ատամները պետք է լավ ամրացված լինեն: Թմբուկը մի կողմի վրա չթեքելու համար գլանի վրա հարմարեցված ողակը պետք է ամ-

բացված լինի: Թույլ ամրացված ողակը պատճառ կդառնա, վոր ողակը թեքվի մի կողմի վրա: այս դեպքում անխուսափելիորեն կկոտորատվեն հատիկները և կջարդվեն ատամները:

Փոխադրիչն ամրացնում ու խնամում են այնպես, ինչպես ինքնամատուցիչը:

Կառավարելու և կանոնավորելու տեսակետից ամենաբարդ մասերից մեկն ստալին գտման խախալիչն (грозот) է: կանոնավորելու համար կանոնավորում են ինքնավուքը (дугбе), մաղերի արագությունն ու կախվածքը:

Նկ. 29. կապիչ քմբուկը և սիմատախտակը:

Խախալիչի մաղը բավականաչափ տատանումներ պետք է ունենա, վորպեսզի կուտակված հատիկներն առաջ չարժվեն: հատիկները թափվում են խախալիչի վրա՝ գլորվող տախտակի (скатная доска) վրայից: Խախալիչը չպետք է շատ արագ տատանվի: շատ արագ տատանվելու դեպքում հատիկները մաղից դուրս կընկնեն: Բայց և այնպես տատանումը այնքան էլ թույլ չպետք է լինի, վորովհետև այդ դեպքում հատիկը մղեղից (полово) չի կարող բաժանվել և մաղից էլ չի կարող անցնել: Վենտիլյատորի միջոցով տրված ոգի քանակությունը կանոնավորվում է վենտիլյատորի արտաքին կաշկապայանի վրա յեղած խափանիչներով (заслонки), իսկ յեթե անհրաժեշտ է, կարելի յե կանոնավորել նաև նրա գլանիկի վրայի ատամնատուրը (зубчатка) փոխարինելով:

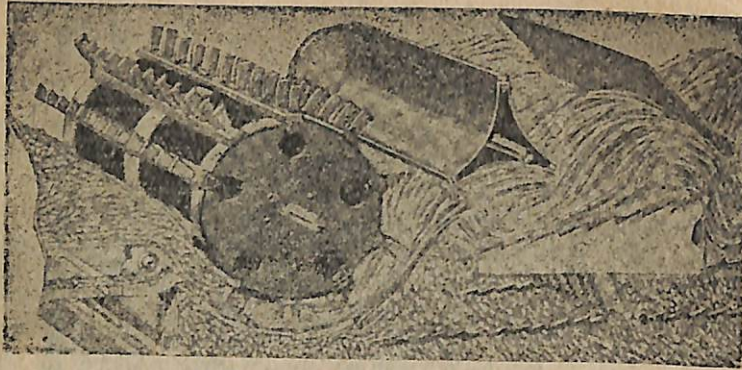

Նկ. 30. փոխադրիչ սայլ:

Յերկրորդ գտման մաղը կանոնավորվում է ճոճող գլանիկի վրայի չարժուն ձողիկի գլխավածքով: Մաղը բավականաչափ ուժեղ պետք է չարժվի, վորպեսզի ապահովվի հատիկների աղատ չարժումը և մաղի վրա տեղավորվելը:

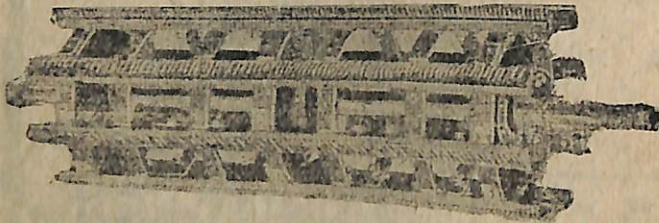
32

Բարդ կալսիչները դաշտում տեղափոխելիս պետք է նկատի ունենալ տեղի հաճախ փչող քամիների ուղղությունը: Կալսիչը պետք է դնել

Նկ. 32. աղամնավոր քմբուկ:

այնպիսի տեղ, վոր քամին չխանգարի դարձանի դուրս գալը կալսիչից, հակառակ դեպքում թեթև քաշ ունեցող հատիկների յեղքը կալսիչից փչվածքանա, իսկ մեքենայի զտիչ մասերն ել կխցկվեն:

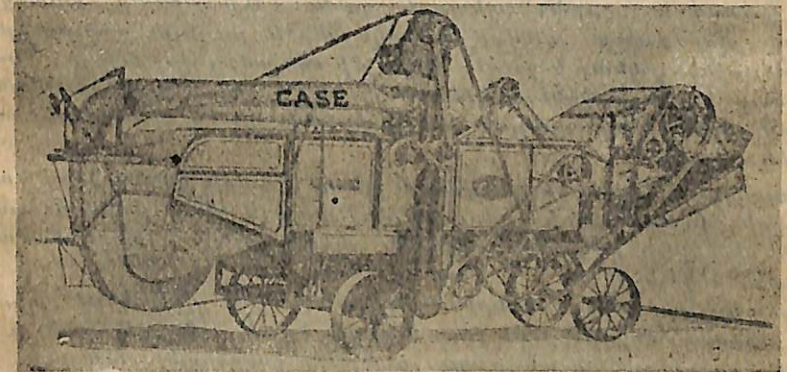
Նկ. 33. քակիչավոր քմբուկ:

Կալսիչը պետք է դնել քամու ուղղության կողմը. հակառակ դեպքում շարժիչի (լուծողի, տրակտոր) ծխանից դուրս թռած կայծերը կարող են հրդեհել դարձանի դեղերը: Քամու ուղղությունը յեթե դարձնիտուրին (սարքին) ուղղահայաց լինի, այդ դեպքում քամին կարող է վայր գցել գլխավոր փոկը: Ավելի լավ է կալսիչը տեղափոխել քամու ուղղության նկատմամբ անկյունավոր դիրքով, այն հաշվով, վոր ծուխը դեղից մի կողմի վրա թեքվի և կանխի փոկի դուրս պրծնելը:

Կալսիչն ըստ յերկարության և լայնության պետք է տրված լինի հարթաչափի միջոցով ճշտված հարթ-հավասար տեղում, վորպեսզի հատիկները հավասարաչափ տարածվեն ամբողջ մակերեսի վրա և վորպեսզի առանցքակալներում միակողմանի չլինի և տաքությունը հասնի: Առանձնապես այսպես պետք է վարվել բարդ կալսիչները տեղափոխելիս, վորովհետև մեքենան վոչ հորիզոնական դրվածք ունենալու դեպքում, նրա գլանիկները, վոր ծանրաբեռնված են ծանր մասերով,

կսիսեն ուժգին ճնշել առանցքակալներից մեկի վրա, վորով և կոթերը մի կողմի վրա միայն կմաշվեն, իսկ գործասեղանի շրջանակը և մագերի փայտե ձողիկները կծուվեն և նույնիսկ կջարդվեն: Շատ կալսիչներ յեթեք հարթաչափ ունեն (առջևի, յետևի և կողքի կողմերի վրա), վորոնցով հեշտ և ստուգել կալսիչի ուղիղ դրվածքը: Կալսիչը տեղափոխելուց հետո պետք է ամրացնել այն. դրա համար կալսիչի վերջի անիվներին ամրացված են առանձին ամրացնող սեպեր կամ կապող կոճղեր: Առջևի անիվները նույնպես պետք է ամրացնել առանձին պտուտակներով, վորպեսզի կալսիչն ըստ լայնության (լայնքով) չջարժվի:

Կալսիչը հորիզոնական դիրքով և ամուր տեղափոխելուց հետո, կարելի չէ արդեն պատրաստել դարձանի համար ծածկիչներ, միավորելու համար կցիչներ, կալսիչի մատուցող սեղանը դնել և ալյն: Դրանից հետո պետք է ուշադրությամբ զննել և ամրացնել պտուտող մագերի բոլոր պտուտակները, նրանց դլխիկները, առանցքակալների լարձիկները, շրջանակները և ներքին մեխանիզմները:

Նկ. 34. «Կեյ» կալսիչ:

Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել թմբուկին: Պետք է հիշնովին ստուգել աղամների ամրացված լինելը և պրկել պտուտակները թուլացած դլխիկները: Պետք է իմանալ, վոր յեթե թմբուկի թեկույ մեկ առամը պակաս լինի, այդ ել բավական է, վոր մեծ փնտս և բավականաչափ ջարդվածքներ առաջանան թմբուկի վրա:

Պետք է մանրադին ստուգման յենթարկել ամբողջ մեխանիզմը, յեթե մեքենան յերկար ժամանակ անգործածելի յե մնացել, կամ յեթե առաջին անգամն է գործի դրվում, վորովհետև պտուտակները գլխիկները թուլացած կարող են լինեն՝ փայտե մասերի չորացած լինելուց կամ մեքենան տեղափոխելիս՝ ցնցվելուց:

Մեխանիզմը զննելիս պետք է խիստ ուշադրությամբ սրբել առանցքակալների փոշին ու կեղտը, ստուգել, վոր գլանիկները սեղմված չլինեն: Դրա համար յուրաքանչյուր գլանը միքանի անգամ պետք է ձեռքով պտտեցնել՝ անիվից բռնած, այնպես վոր գլանը պետք է բոլորովին ազատ պտտվի:

Վորպեսզի մեքենան աշխատելիս առանցքակալները չտաքանան,

պետք է հետևել, վոր բոլոր յուզականները լավ տեսակի ձեթով լցված լինեն և այն յուզականներում, վորտեղ չկան ողակավոր յուզիչներ, պատրույցներ դրված լինեն: Յեթե այս պայմանը նկատի չառնվի, այդ դեպքում առանցքակալները շուտով կմաշվեն և թանդ նորոգման տեղիք կտրվի և միաժամանակ աշխատանքն ել կանդ կառնի: Հատուկ ուշադրութիւն պետք է դարձնել թմրուկի առանցքակալներին և դարձանցեցիչի հանգույցավոր գլանին: Խորհրդային Միութեան դորձարաններ արտադրած կալիչներում առանցքակալներն ողակավոր յուզիչներ ունեն:

Առանցքակալներում յեղած ձեթի ժամանակ առ ժամանակ պետք է դատարկել և լցնել թարմ ձեթ՝ առանձնապես նավթով սրբելով առանցքակալները:

Ինքնադիր ողակավոր յուզիչներ ունեցող առանցքակալները (թրմուկի գլանի, թափահարիչների, դարձանցեցիչի և մաղի) ավտոմատիկ կերպով յուզվում են, քանի դեռ առանցքակալի ռեդելվուարում բավականաչափ ձեթ կա: Ռեդելվուարները յերկու ուր մեկ անգամ մեքենայի թարմ յուզով (олеонафт) պետք է լցնել: Այն բոլոր առանցքակալները, վոր պատրույցավոր յուզականներ և յուզելու համար բացվածքներ ունեն, պետք է յուզել 4 ուր մի անգամից վոչ ավելի: Յուզելիս պետք է դադարեցնել մեքենան աշխատեցնելը: Առանցքակալները նավթով լվանալիս ու սրբելը և յուզը փոխելը պետք է կատարել տան սրը մեկ անգամ:

Առանցքակալի վերին բացվածքը պետք է հարթ կախարիչով ծածկված լինի, վորպեսզի ռեդելվուարի մեջ փոշի և կեղտ ընկնելու առաջն առնվի: Փոշին ու կեղտը կտաքացնեն առանցքակալը և կարճ ժամանակում գլանը կմաշվի:

Կայսիչի առանցքակալները միշտ կանոնավոր վիճակում պետք է լինեն: Առանցքակալը, յեթե շատ է գործածված, պետք է հանել և նրա յերկու կեսերի շիման տեղը զգուշութամբ խարտոցել այնպես, վոր կեսերի ներքին մակերեսը բոլորովին հարթ լինի և միաժամանակ այդ կեսերն ամուր փակած (կցված) լինեն՝ առանց դատարկ տարածութեան, կպած լինեն գլանի կոթին:

Գնդածն առանցքակալների խնամքը շատ ավելի պարզ է: Այստեղ ամբողջ գործը նպատակը պետք է լինի այն, վոր ձեռն ժամանակին յուզակալները թանձր ձեթով — «МАДИЗ»-ով լցվեն, վորպեսզի չկեղտոտվեն:

Յուզելը վերջացնելուց հետո փոկերն անց են կացնում կալիչի փոկաղնաց անիվներին: Լավ կլինի ամենից վերջն անցկացնել զլխավոր փոկը: Գլխավոր փոկն այնպես կարված պետք է լինի, վոր փոկը թույլ ձգված չլինի: Կոշտ կարել ել չպետք է ունենա, վորովհետեւ գլանիկներն վրա խորզուբորդութիւն կառաջանա, հետեւապես և ուժեղ տաքութիւն առանցքակալներում: տաքութիւնը հեշտութամբ կարելի չէ զգալ շոշափելով:

Անհրաժեշտ է, վոր գլխավոր փոկն ընթանա շարժիչի և կայսիչի անիվների մեջտեղով՝ առանց կողերին քսվելու և թեքվելու: Փոկը յեթե դառնալիս քսվի և թեքվի կողերին, այդ դեպքում շուտ կմաշվի և հաճախակի կկտրվի, կպատուվի:

Բոլոր փոկերը հազցնելուց հետո մեքենան դանդաղորեն (կամաց-

կամաց) աշխատեցնում են և ատոիճանաբար ավելացնում արագութիւնը: Նոր մեքենան մի անգամից արագ աշխատեցնելով՝ չնկատված մի չնչին թերութեան պատճառով կարող է փչանալ: 20-30 բուսե մեքենան պարապ աշխատեցնում են, վորպեսզի հնարավորութիւն տան մեքենային աշխատանքի վարժվելու: Մեքենավայրն այդ նույն ժամանակում պետք է քննի և համոզվի, թե բոլոր մասերը ճիշտ են աշխատում, թե չէ: Մեքենային խրճեր տալը պետք է սկսել, յերբ թմրուկը պահանջված թվով նորմալ շրջադուրյա կունենա: Խրճերը պետք է տալ հափառարաչափ և պահանջված քանակով, հափառար շերտեր ձգելով թմրուկի ամբողջ լայնութեան վրա: Չափից ավելի և անհամաչափ խրճեր տալու դեպքում խրճերը կփաթաթվեն թմրուկին, և պետք կլինի մեքենան դադարեցնել:

Ամեն ուր աշխատանքը վերջացնելուց հետո անմիջապես պետք է մաքրել կալիչը:

Մեկուր վերջանալուց հետո պետք է մանրադնին քննել մեքենան, վերանորոգել կամ մաշված մասերը նորերով փոխարինել, մաքրել մեքենայի ներսը և դուրսը յեղած կեղտը, փոշին, մնացած հատիկները, գարմանը: Առանցքակալները պետք է լվանալ նավթով, գլանիկների կոթերը յուզել թարմ ճարպով կամ լավ ձեթով, ճախարակներին վրայի շորացած յուզվածքը մաքրել, փոկերը հանել՝ տաք սաղսնաջրով լվանալ, լավ շորացնել և դերձակի ձեթով յուզել: Փոկերը չի կարելի պահել շատ չոր կամ խոնավ տեղում: Յերբմի պետք է ստուգել փոկերի գրութիւնը և պահանջված դեպքում կրկին անգամ գերչակի ձեթով յուզել:

Կայսիչը պետք է պահել ծածկված չոր չենքում՝ հարթաչափով վորոշված բորբոսիկն հորիզոնական դիրքում և բրեկնտով ծածկված: Թացութիւնն ու խոնավութիւնը կայսիչի փայտե մասերի վրա վատ են ազդում: Թացութիւնից ուռչում է փայտը և փուռ, իսկ չորանալով՝ մեծ ձեղքվածք է տալիս և ջարդվում է, իսկ մետաղյա մասերն ել ժանդով են ծածկվում:

ՏՐԱԿՏՈՐՆԵՐՆ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԶԱՐԴԵԼՈՒ ՅԵՎ ՓԶԱՅՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՅԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեի և Եղովրդական կոմիտեի սարքերի Խորհրդի վորոշումը

Խորհրդային իշխանութիւնը հակայական միջոցներ և ներդնում գյուղատնտեսական հանրաշնայած սեկտորի համար տրակտորներ և գյուղատնտեսական մեքենաներ ձեռք բերելու գործին: Վորպեսզի գյուղատնտեսական արտադրութեան այդ գործիքները լիովին ոգտադորձվեն, անհրաժեշտ է այդ գործիքների նկատմամբ հատուկ խնամք տալ և բարեբանել:

Մինչդեռ, գյուղատնտեսական մեքենաներին և տրակտորներին ցույց տրված հանցավոր—անդուլ Վերաբեմունքի հետեւնքով, նրանց փչանալու և ջարդվելու բազմաթիվ դեպքեր են տեղի ունենում: (Մանավանդ ռադիատորները ջարդելու և սառեցնելու, թեքելու, սոնիները,

2338

տոջնի անելիքները և լապտերը ջարդելու, կառավարող ղեկերը վնասելու, մոտոբները վնասելու, ատանցքակալները հարելու և ուրիշ ղեկա-
քեր) :

Այդ հանցագործությունները վնասակար են արմատախիլ անելու հա-
մար ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն և Ժողովրդական կո-
միտեներին Խորհուրդը վերջում են :

1. Առաջարկել միութենական հանրապետությունների կառավարու-
թյուններին քրեական օրենսգրքերում նախատեսել՝

«Սովետներին, մեքենա-տրակտորային կայաններին և կոլխոզնե-
րին պատկանող տրակտորներն ու գյուղատնտեսական մեքենաները ջար-
դելու և փչացնելու համար, յեթե ջարդելու և փչացնելու պատճառը յե-
ղել և այդ ունեցվածքի հանդեպ ցույց տրված հանցավոր անդգույշ վե-
րաբերմունքը— հարկադիր աշխատանք մինչև 6 ամիս ժամանակով :

Նույն արարքների համար, վոր հաճախ են կրկնվում կամ մշտական
վնաս պատճառում— ադատադրվում մինչև 3 տարի :

2. Յեթե ջարդվածքը և փչացումը չնչին են, դատի յենթարկելու
փոխարեն կարելի չի տույժի յենթարկել՝ համաձայն ներքին կանոնա-
դրության և դրամական վայրդրում (удержание)— համապատասխան
գործող օրենքների :

3. Տրակտորներն ու գյուղատնտեսական մեքենաները ջարդելու և
փչացնելու վերաբերյալ գործերը դատական մարմինները պետք և նա-
յեն հերթից դուրս : Հույժ կարևոր գործերի քննությունը դատարանը
պետք և կատարի՝ ըստ ընդհանուր կանոնի՝ սովետներում, կոլխոզ-
ներում և մեքենա-տրակտորային կայաններում կոլխոզնիկներին և բան-
վորական հոծ մասնաներին ներկայությամբ :

ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական գործադիր Կոմիտեյի նախագահ՝

Մ. ԿԱԼԻՆԻՆ

ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեներին Խորհրդի նախագահի տեղակալ՝

Վ. ԿՈՒՅԵՐՇԵՎ

ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի քարտուղար՝

Ա. ՅԵՆՈՒԿԻՉԵ

Մոսկվա, Կրեմլ
13 փետրվարի 1931 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջարան	3
Գուքաններ	5
Շարքացաններ	11
Բերքահավաք մեքենաներ	16
Խոտհար մեքենաներ	17
Հնձող մեքենաներ	20
Խուրձ կապող մեքենաներ	22
Կոմբայներ	27
Կալսող մեքենաներ	32

Թարգմ. Տ. Մախուդյան

Լեզմ. լամբ. Հ. Պեսոսյան

Սրբագրեցին՝ Հ. Սառիկյան, Ա. Ճուղուրյան

Հանձնված է արտադրության 14 ապրիլի 32 թ. Ս. Ֆ. Բ.
Ստորագրված է տպագրելու 5 հունիսի 1932

Պետհրատի տպարան Իլավիկա 7458 Հրատ. 2179 Պատվեր 1285 Տիբած 2000

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0280349

ԽՆՐ. 35 ԿՈՊ. (21/4 ժ.)

16 404

С. Г. КОЛОСОВ и Н. А. ЭЙШЛИМАН

КАК ПРЕДУПРЕДИТЬ ПОЛОМКУ и ПРЕЖДЕВРЕМЕННУЮ
ИЗНОШЕННОСТЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ МАШИН

Госиздат ССР Армении
Эривань—1982